

Klenovské

noviny

M e s a č n í k o b c e K l e n o v e c

II. ročník

Číslo 3/2005

rodon@stonline.sk

Cena 6 Sk

Prečo zatiaľ nie ?

Rómska otázka je problémom dlhodobým, citlivým a myslím si, že dodnes neexistuje ucelená koncepcia jej riešenia, či už miestna, regionálna, národná a ani celoeurópska.

Neriešené problémy zostávajú nad nami visieť sťa Damoklov meč a ich riešenie v budúcnosti bude o to ťažšie. Tento problém sa stáva zo dňa na deň akútnejším najmä rýchlym rastom počtu tohto obyvateľstva. Je len samozrejme, že problémy v tomto smere má i naša obec, keď z 3 250 obyvateľov je už vyše 700 Rómov a z tohto počtu 220 obyvateľov žije alebo živorí v nevyhovujúcich podmienkach v rómskej osade Dolinka.

Nemyslím si, že spôsob riešenia, ktorý v súčasnosti realizuje Slovensko, ale aj Európska únia, je ten najvyhovujúcejší, a že v konečnom dôsledku vyrieši túto ťarchu, ktorá nás ťaží už celé desaťročia. Ale aj dočasné a čiastočné oddialenie explózie tejto časovanej bomby je riešenie. A tak sa Obecné zastupiteľstvo v Klenovci rozhodlo využiť ponúkané možnosti a ich realizáciou zlepšiť životné podmienky

občanov žijúcich v rómskej osade.

V minulom roku bola zabezpečená realizácia technickej infraštruktúry v tejto osade, kde sa vybu-

dovala kanalizácia, vodovod, elektrická sieť s verejným osvetlením, oporné múry, kanalizácia a v neposlednom rade sa zakryl potok v celej časti, aby sa zabránilo budúcim možným zaplaveniam v lokalite okolo Evasportu. Tieto investície boli vo výške cez 16 mil. Sk, z toho 75 % hradila Európska únia a 25 % Slovenská republika.

Je logické, že nemá zmysel investovať také veľké finančné prostriedky do technickej infraštruktúry, keď tá nebude napojená na objekty v osade a tak obecné zastupiteľstvo schválilo

Z obsahu:

- aktuality zo života obce
- zimná príprava futbalistov
- rady pre záhradkárov
- slovenský dokumentárny film
- kreslený príbeh
- Novoklenovčania

projekt riešenia bytovej situácie v tejto lokalite postavením 46 radových rodinných domčekov s nižším štandardom. Možnosť podania žiadostí a projektov bola do 28.2.2005. Inapriek tomu, že obec splnila všetky kritériá a má právoplatné stavebné povolenie na tieto domčeky, obecné zastupiteľstvo zatiaľ odsunulo podanie tohto projektu až do vyriešenia otázok financovania tejto náročnej stavebnej akcie zo strany Slovenskej republiky.

(dokončenie na str. 2)

Schôdza Vidieckeho parlamentu

Detva - Vytvoriť tlak na vládu SR s cieľom širokej diskusie o návrhu komunálnej reformy v spolupráci so Združením miest a obcí Slovenska.

To je jeden z hlavných záverov členskej schôdze Občianskeho združenia Vidiecky parlament na Slovensku, ktorá sa konala v Detve. Jeho členovia sú za dobrovoľné združovanie obcí, aby sa kvalita života obyvateľov vidieka zvyšovala a zároveň nedošlo k zrušeniu právnej subjektivity obcí. Ako sa konštatovalo vo Výročnej správe za rok 2004, v oblasti posilňovania kapacity mikroregiónov a rozšírenia počtu regionálnych vidieckych parlamentov sa darí Vidieckemu parlamentu plniť ciele. Skvalitňuje sa ich činnosť a podarilo sa

tiež dobudovať funkčný informačný systém VIPA, ktorý sa neustále zdokonaľuje. Vidiecky parlament má svoje zastúpenie v Rade vlády pre mimovládne neziskové organizácie, v komisiách Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo, v monitorovacích výboroch pre operačné programy v rámci štrukturálnych fondov a podobne. Aj keď v oblasti zvýšenia účinnosti nástrojov a navýšenia zdrojov pre rozvoj vidieka sa nepodarilo dosiahnuť všetky ciele, možno konštatovať, že úlohy sú už rozpracované

a je potrebné ich dotiahnuť do úspešného konca.

Globálnym strategickým cieľom na najbližšie obdobie, ktorý odsúhlasila členská základňa VIPA, je zlepšenie kvality života na vidieku prostredníctvom všeobecných cieľov ako je podpora integrovaného rozvoja vidieka podľa vzoru programu LEADER, ako súčasť politiky rozvoja vidieka na európskej a národnej úrovni. Jedným z ďalších cieľov je zapojenie sa do prípravy inštitucionálnych a administratívnych kapacít na národnej a regionálnej úrovni pre nové programovacie obdobie a najmä zlepšenie informovanosti verejnosti a inštitúcií o integrovanom rozvoji vidieka.

(dokončenie na str. 2)

Veselé Veľkonočné sviatky žela redakcia

Udialo sa ...

*25. februára sa starosta obce JUDr. Pavel Struhár v Tisovci zúčastnil na stretnutí s poslankyňou NR SR Janou Laššákovou, na ktorom prerokovali otázky významu samosprávneho kraja pre rozvoj regiónu a obci.

*1. marca sa uskutočnila výročná členská schôdza Klubu dôchodcov v Klenovci. Okrem bohatého kultúrneho programu dôchodcovia zhodnotili svoju činnosť a vytýčili si ciele do ďalšieho obdobia.

*5. marca hodnotilo svoju činnosť na výročnej schôdzi Poľovné združenie SNP v Klenovci.

*11. marca na obecnom úrade v Klenovci zasaďal prípravný výbor 4. ročníka náučno-poznávacieho chodníka pre žiakov základných škôl a osemročných gymnázií pod názvom Mladí priatelia lesa, ktorý sa v mesiaci júni uskutoční v Klenovci. Zasadnutia sa zúčastnil hovorca Generálneho riaditeľstva Lesy Slovenskej republiky, riaditeľka Odštepného závodu Rimavská Sobota, riaditeľ Ústavu pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov lesného a vodného hospodárstva Slovenskej republiky Zvolen a starosta obce.

*14. marca sa uskutočnila výročná schôdza Červeného kríža v Klenovci, na ktorej bola zhodnotená činnosť.

(dokončenie zo str. 1)

Aspoň v stručnosti sa čitateľom Klenovských novín pokúsim vysvetliť prečo je terajší systém financovania pre obec Klenovec neprijateľný.

Slovenská republika financuje výstavbu týchto rodinných domčekov vo výške 10.700.-Sk za zastavaný m², z toho však dvadsať percent by mali odpracovať tí, ktorí v domčekoch budú bývať, čo je správne, avšak nerealizovateľné. Lebo takú výšku finančných prostriedkov nie je možné si pri ich výstavbe odpracovať. Ale keby sme prijali i túto ich ponuku, sú ďalšie finančné náklady, ktoré nie sú zohľadnené, ako pripojky

vody, kanalizácie, elektrickej energie, chodníky, oporné múry, terénne úpravy a v nemalej miere sťaženosť výstavby postupným búraním jestvujúcich objektov a zabezpečenie náhradného dočasného ubytovania a s tým spojenými nákladmi.

Keď sme si spočítali všetky pre a proti vyšlo nám, že ponúkaná finančná čiastka zo strany štátu by len z približne päťdesiat percent pokryla náklady spojené s realizáciou tohto projektu.

Kde teda vziať ďalších päťdesiat percent finančných prostriedkov? Tie by musela na seba prevziať obec a to je pre nás neprijateľné a tento spôsob riešenia odmietame.

Mrzí nás, že sa nám už

asi v tomto roku nepodari zapačať s realizáciou tohto sociálneho diela, ale ubezpečujem občanov, že naše aktivity v tomto smere neustanú. Budeme iniciovať zvolanie rokovania za účasti všetkých zainteresovaných, cez zástupcov vlády, splnomocnenkyňu pre riešenie rómskej otázky, ministerstva výstavby SR, ako aj za účasti zástupcov európskych štruktúr s cieľom individuálne posúdiť náklady a náročnosť výstavby rodinných domčekov v klenovskej rómskej osade.

Verím, že nájdeme pochopenie a naše zvýšené náklady na realizáciu budú akceptované.

JUDr. Pavel Struhár
starosta obce

Poslanec NR SR Jozef Burian počas svojej návštevy so starostom obce Pavlom Struhárom

Návšteva poslanca

V piatok 11. marca navštívil okres Rimavská Sobota poslanec Národnej rady SR za stranu Smer - sociálna demokracia Jozef Burian, ktorý je členom parlamentného výboru pre sociálne veci a bývanie. Prvú časť svojej návštevy strávil v sídle okresu, kde sa okrem iného zúčastnil besedy so študentmi obchodnej akadémie. Po krátkom prijatí v Tisovci primátorom mesta Petrom Mináčom zakončil návštevu okresu v Klenovci besedou s predstaviteľmi obce i zástupcami mesta Hnúšťa a Tisovca.

Po privítaní starostom obce JUDr. Pavlom Struhárom nasledovala živá diskusia s poslancom Burianom, v ktorej dominovali najcitlivejšie témy regiónu: dlhodobá vysoká nezamestnanosť, nepriaznivý vývoj demografickej štruktúry obyvateľstva, problém rómskeho etnika, ale najmä otázka ďalšej existencie hnušťanskej nemocnice. Na záver stretnutia prisľúbil poslanec Národnej rady SR Jozef Burian aj osobnú pomoc pri riešení problémov nemocnice v Hnúšti a zmene spôsobu financovania výstavby bytov s nízkym štandardom v rómskej osade v Klenovci.

(mk)

Schôdza Vidieckeho parlamentu

(dokončenie zo str. 1)

Členská schôdza zároveň predĺžila mandát súčasnému predsedníctvu o jeden rok a uložila mu rozvinúť diskusiu k zmenám stanov OZ VIPA.

Členskej schôdze Vidieckeho parlamentu (VIPA) sa zúčastnili i starosta obce JUDr. Pavel Struhár a riaditeľ MKS Jaroslav Zvara, pretože do aktivít rozvoja vidieka sa snaží zapojiť i naša obec v rámci vypracovaného projektu v spolupráci s Vidieckym parlamentom cez grantový program Banskobystrického

samosprávneho kraja.

Čo je VIPA?

VIPA je skratka občianskeho združenia Vidiecky parlament, ktorého členom je i Mikroregión Sinec-Kokavsko, naša obec Klenovec a OZ RODON.

OZ VIPA je dobrovoľnou mimovládnu, verejnoprospešnou, neziskovou organizáciou. Jeho hlavným cieľom je:

- obhajoba záujmov vidieka
- zapájanie slovenského vidieka do Európskej únie
- šírenie informácií a rozvoj zručností

(sz)

Nenechajte si ujsť!

Ludová hudba Jána Demeho a heligonári z FS VEPOR v priamom prenose Slovenského rozhlasu v sobotu 19. marca o 17. hodine

Aktivity MR Sinec-Kokavsko v rokoch 2003 - 2004

Realizácia úspešných projektov

- urbanistická štúdia MR Sinec – Kokavsko – SAŽP B. Bystrica
- príprava rozvojového dokumentu vypracovanému Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mikroregiónu Sinec-Kokavsko – OSF Bratislava

Neúspešné projekty

- internetizácia a stratégia cestovného ruchu MR Sinec-Kokavsko – Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR Bratislava
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja MR Sinec-Kokavsko – Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR Bratislava

Propagácia mikroregiónu

- Dni vidieka v parlamente – v spolupráci s OZ Vidiecky parlament a OZ OZVENY Hrachovo
- Vidiecky dvor – v rámci 26. ročníka GMFS Kle-

novská rontovka v spolupráci s OZ VIPA a OZ OZVENY Hrachovo

- propagácia na slovensko-talianskom workshope Malohontev spolupráci so SAST Bratislava
- Agrokomples Nitra 2004 – v spolupráci s OZ VIPA, SAST Bratislava
- výstavné trhy v Taliansku v spolupráci so SAST Bratislava

Členstvo vo vidieckych organizáciách na Slovensku

- Vidiecky parlament na Slovensku – (OZ VIPA)
- Partnerstvo sociálnej inkluzie okresu Rimavská Sobota – Fondu sociálneho rozvoja (PSI RS – FSR)
- Slovenská asociácia pre trvaloudržateľný turizmus Bratislava (SAST)
- Vidiecka organizácia komunitných aktivít Banská Bystrica (VOKA)

Z činnosti komunitných konzultantov

Občianske združenie *Pomoc deťom* v Klenovci v zastúpení Pavlom Farkašom ml. iniciovalo stretnutie rómskej komunity z dôvodu zriadenia Rómskeho informačného centra. Pracovné stretnutie – mikroprojektový cyklus, sa konalo 3. marca o 16. hodine v kultúrnom dome v Klenovci. Stretnutia sa zúčastnilo 31 občanov rómskej komunity za prítomnosti starostu obce JUDr. Pavla Struhára a komunitných konzultantov M. Trnavskej, S. Zvarovej, E. Kubaliakovej.

OZ *Pomoc deťom* chce zriadiť Rómske komunitné centrum na základe vypracovanej žiadosti o grant z Fondu sociálneho rozvoja okresu Rimavská Sobota. Problémom projektu je vlastníctvo vhodnej budovy alebo kancelárie, alebo dlhodobý prenájom takýchto priestorov (doba prenájmu najmenej na 12 rokov).

Po búrlivej diskusii, nakoľko niektorí občania nechceli pochopiť dôležitosť mikroprojektového cyklu a stretnutie celej komu-

nity k riešeniu tohto projektového zámeru, sa nakoniec toto fórum dohodlo. Vykryštalizovali sa problémy, ktoré ich trápia.

Problémy rómskej komunity:

- nedostatok pracovných príležitostí a z toho vyplývajúca nezamestnanosť
- diskriminácia Rómov
- chýbajúce rómske komunitné centrum
- chýbajúce aktivity pre voľný čas rómskych detí
- chýbajúce podujatia pre Rómov

Na stretnutí vznikla pracovná skupina, ktorá sa podujala na riešenie nastolených problémov. Jej členmi sú:

- Barnabáš Oláh st.
- Barnabáš Oláh ml.
- Mária Demeová
- Milan Deme ml.
- Peter Cibula
- Dušan Radič
- Peter Farkaš

(sz)

Zo spomienok MUDr. Pavla Černáka Hej, dolina, dolina...

Túto ľudovú pieseň si najradšej spieval môj otec so svojim bratom Samkom, keď šli a vyšivali ľudové mužské kroje – klenovské kabanice a kožuchy.

Otec pri tom vždy spomenul:

- Túto som spieval, keď sme hrali divadlo Kamenný chodníček od Ferka Urbánka (1920). Spieval som aj iné pesničky v ďalších divadlách. Veď ja som bol najlepší spevák.-

Inokedy zas pripomenul:

- ...a na gajdách sa vedel naučiť hrať len brat Samko, a preto hral v Jánošíkovi Gajdošíka. Ja som zas v tejto hre spieval. Bolo to ohromné divadlo.-

Takéto a podobné spomienky na divadlo často rozprával, keď k nám večer prišiel Dula báči Čajko, jeho kamarát a veľký divadelník.

Ochotnícke divadlo po prvej vojne združilo mladých Klenovčanov, najmä remeselníkov, okolo učiteľov Jána a Pavla Moncoľovcov. Keď chceli hrať divadlo, museli ovládať reč – slovenčinu. A tú neovládali. Chodili do maďarských škôl a doma hovorili nárečím a klenovské nárečie je veľmi svojské. A tak sa museli učiť hovoriť správne po slovensky.

Režiséri Ján a Pavol Moncoľovci, ako aj učiteľ Pavel Engler boli na to veľmi prísni. Naučili ich hovoriť správnu slovenčinu, hrať divadlo a aj spoločensky sa správať

a spolunažívať. Bola to veľmi dobrá skúsenosť pre ich ďalší život: vydržali byť dobrými kamarátmi až do smrti.

Keď sa poženili, ochotníčenie z rodinných a existenčných dôvodov postupne zanechali, ale ich súdržnosť sa preniesla do hasičského zboru, alebo do cirkevných či obecných spolkov.

Ochotníckemu divadlu zostali verní, podporovali ho, chodili na divadelné predstavenia a ich propagovali. Mňa ako chlapca brávali na predstavenia a hoci si nepamätám na názvy hier, ostalo mi v pamäti z divadla príjemné prostredie a vzrušujúce zážitky.

Keď som bol väčší, začal som aj hrávať divadlá. Ako študent som zrežiroval nejednu divadelnú hru v Klenovci. Účinkoval som pravidelne na silvestrovských estrádach, ktoré v tom čase boli veľmi obľúbené.

Klenovskí ochotníci boli známi v celom kraji. Vždy sa dobre umiestnili na divadelných súťažiach a keď aj odišli z rodnej obce, uplatnili sa v iných súboroch: v Rimavskej Sobote (P. Bordáš), vo Svite (J. Dovala), v Detvianskej Hute (učiteľ J. Černák), ale aj v Bratislave (J. Mináč, E. Moncoľ, J. Molitóris) a podobne.

Pripravil J. Molitóris

Všetko sa tešilo

Pavel Brndiar

Pominula pani zima chladná, hmlistá,
slniečko sa spoza vršky ku nám chystá.
Pán poláskal zem milujúcou dlaňou,
obdaril háje aj lúky zeleňou.

Všetko sa tešilo z príchodu jari,
pán Boh dal zo zeme veškeré dary.
Hora zakvitla bielostou snežienok,
k modrej oblohe vyltel škvránok.

Vitaj jar! Detúrence kričia,
a na poliach už oziminy kľúčia.
Všetko sa tešilo z tvojej vôle Pane,
bo aj ročné obdobia sú Tėbou dané.

Návrh rozpočtu obce KLENOVEC na rok 2005

Príjmy (tis. Sk)			Výdavky (tis. Sk)		
Pol.	Ukazovateľ	Rozpočet	Pol.	Ukazovateľ	Rozpočet
100	Daňové príjmy	15 427	111	Výdavky verejnej správy	6 334
111	Daň z príjmu fyzických osôb	12 663	112	Finančná a rozpočtová oblasť	63
120	Dane z majetku	1 235	170	Transakcie verejného dlhu	380
	- z pozemkov	600	310	Obecná polícia	964
	- zo stavieb	620	320	Ochrana pred požiarom	87
	- z bytov a nebyt. priestor.	15	442	Lesníctvo	328
130	Dane za tovary a služby	1 529	443	Výstavba	175
	- za psa	45	451	Cestná doprava	120
	- za nevýher. hracie aut.	280	510	Nakladanie s odpadmi	1 400
	- za mech. hracie príst.	2	640	Verejné osvetlenie	784
	- za ubytovanie	2	810	Rekreačné a športové služby	600
	- za užívanie verej. priestr.	100	820	Kultúrne služby	1 316
	- za komunálne odpady	1 100	830	Vysielacie služby	610
200	Nedaňové príjmy	3 712	840	Náboženské a iné spol. služby	194
210	Príjmy z podnikania a z maj.	640	911	Školstvo	4 597
220	Admin. poplatky a platby	2 696	1020	Staroba	1 169
230	Kapitálové príjmy	320	1050	Aktívna politika práce	523
240	Úroky z úverov, pôžičiek a vkl.	32	1070	Dávky sociálnej pomoci	663
292	Ostatné príjmy	24	800	Finančné operácie výdavkové	200
	Príjmy (100+200) spolu	19 139	292	Prevody peňažných fondov	2 274
	Prenesené kompetencie	7 061	920	Prenesené kompetencie ZŠ	5 693
400	Finančné operácie príjmové	2 274			
	PRÍJMY CELKOM	28 474		VÝDAVKY SPOLU	28 474

OKIENKO ZÁHRADKÁRA

Meteorologická špecifikácia:

Apríl je v našom podvedení zapísaný ako „šialený“ mesiac. Dažde, plieskanice, studené veterné počasie. Malé preblysknutie slniečka je spájané s týmto podľa kalendára už jarným mesiacom. Napriek tomu už začína kvitnúť väčšina ovocných stromov: čerešne, višne, hrušky a jablone.

- Dokončujeme výsadbu stromkov a krov. V tomto období je najvhodnejší termín výsadby broskyne.
- Začínáme s ochranou proti chrastavitosti a múčnatke hlavne tam, kde bol zaznamenaný ich výskyt..
- Končíme s jarným hnojením, už by sa minulo účinku.
- Posilníme hnojením

ostatné rastliny (ribezle, egreše, maliny) a prihnojujeme hriadky na zeleninu. Najvhodnejšie je prihnojovanie kombinovanými hnojivami (napr. Cererit, Slovcerit..), ale opatrne hnojíme jednodusíkatým hnojivom (napr. dusíkatým), ktorý radšej rozdelíme na viac dávok (Pri NPK hnojivách pozor na obsah chlóru).

- Pokračujeme v reze hlavne kôstkovín (za účelom rýchleho zavretia rezných rán) a veľkokveté ruže.
- Na záhony už môžeme začať vysievať niektorú zeleninu (hrach, skoré zemiaky, hlúboviny, koreňové zeleninu).
- Do pareniska už môžeme koncom mesiaca vysádzať papriku aj baklažán.

- Pokračujeme v ošetrovaní a strihaní okrasných trávnikov.

- Nezabúdame, v prípade deficitu, na dôkladné zavlažovanie.

- Prebúdajú sa k životu aj rôzne buriny, preto záhony udržiavame v kyprom a nezaburinenom stave.

- Pripravujeme záhony na teplomilnú zeleninu, s jej sejbou na záhony sa neponáhľame, lebo v prípade ochladenia nám neposchádzajú a zhnijú (uhorky, rajčiny, fazule).

- Do voľnej pôdy už môžeme začať s vysievaním letničiek.

- Pred kvitnutím ovocných stromov urobíme ešte postrek proti obaľovačom.

- Keď zistíme na kmeňoch tzv. „mrazové dosky“, trhlínu dôkladne zatrieme (ošetríme).

Jaroslav Jáchim

INZERCIA

Cenník za uverejnenie inzerátu (nie grafické stvárnenie):

- riadkový inzerát do 200 znakov **30.- Sk**

- plošný inzerát
 + 1/1 stránky **750.-Sk**
 + 1/2 stránky **400.-Sk**
 + 1/4 stránky **220.-Sk**
 + 1/8 stránky **130.-Sk**
 + 1/16 stránky **70.-Sk**

Sme študenti Spojenej strednej školy v Hnúšti, už druhý rok pracujeme na medzinárodnom projekte SOCRATES. Našími partnermi sú stredné školy z južného Talianska a severného Španielska. Názov projektu je „Kultúra, umenie, príroda – hnacie kolesá turistiky“. Jedným z jeho cieľov je zviditeľniť svoj región nielen doma, ale i v zahraničí. Bohatá a zaujímavá história sa tiež môže stať lákadlom pre turistov. Keď sme študovali dejiny obce Klenovec, zistili sme, že slovo „vystahovanie“ sa v dedine veľmi často skloňovalo na začiatku 19.

storočia. A čím nás táto časť dejín oslovila? Vnútorňou silou, ľudskou súdržnosťou a vytrvalosťou obyčajného dedinského človeka. Kdesi vnútri sa ozvala hrdosť, že niektorí z nás pochádzajú práve z týchto koreňov.

So záujmom sme si prečítali útlú knižku pána Pavla Turisa **Kronika bez konca**. Možno ju niektorí z vás poznajú. Pre tých, ktorí nemali možnosť si ju prečítať, sme z nej pripravili stručný výťah. V niekoľkých článkoch na pokračovanie vám chceme ukázať, že národ klenovský je ozaj hodný svojej povesti. Nuž prosím, začítajte sa.

jenia uhliara, ktorý bol nevyhnutný pre priemyselníka a z furmana, ktorý bol nevyhnutný pre uhliara. Obidvaja boli na začiatku zrodu dediny, roľnícko-remeselníckej komunity, ktorá si zo starej dediny nepreniesla len reč, zvykoslovie, rozprávky a príbehy, ale celú dovtedajšiu skúsenosť, celú kultúrovanosť prostredia, v ktorom zohrala svoju úlohu evanjelická viera. Starostlivosť, s akou sa venovali Novodovňania v drsných pionierskych podmienkach vzdelávaniu a vzdelaniu, bola jednou z podmienok i príčin jej prežitia. Veď je to malý zázrak, zázrak ľudskej práce a slovenskej súdržnosti, ostrovček, niekoľko slovenských rodín z Klenovca, vrhnutých do cudzieho priestoru, nevereiteľne premáha všetky drsné protivenstvá, bez opory širšieho spoločenstva, sami z vlastnej sily, krok za krokom úporne budovali svoj nový domov, dom po dome, ulicu po ulici – až po kamenný kostol.

Nový Klenovec je ľudské víťazstvo. Je to jedno z mnohých svedectiev nesmiernej pracovnosti našich dedov a pradedov, o ich vnútornej sile, ľudskej súdržnosti a ne-

predstaviteľnej vytrvalosti.

Ako to vlastne bolo?

Bolo to v období, keď už aj chudobní pracovali na vlastnej pôde, čím sa ich vzťah k nej ešte prehĺbil. Na neďalekých lazoch, pod Veprom, vznikali nové hospodárstva. V tom čase sa majetok Klenovčanov delil na domáci a vrchársky. Klenovec sa preslávil najmä výrobou syra a oštiepkov.

Obyvatelia Klenovca boli v 19. storočí takí vychýrení svojimi furmankami, že vozili drevo až do Miškolca, kde ho zamieňali za pšenicu.

Začalo sa to v roku 1827. Aj na Podkarpatskej Rusi, neďaleko Mukačeva, vo Friedešove, sa budovali železiarne a hámre, ale rusínske obce v okolí nemali skúsenosti s furmankou, ani pálením dreva. Preto sa vtedajší inšpektor obchodnej komory Teodor Rombauer vybral do Klenovca získať pracovitých ľudí pre založenie novej kolónie ďaleko od ich rodiska. Bolo im prisľúbené koľko zeme od panstva dostanú a že kolonisti budú prvých desať rokov oslobodení od dani.

Niečo zo života našich predkov alebo Kronika bez konca

(dokončenie v budúcom čísle)

Hora, les boli pre Klenovčanov kľúčovým miestom, útulkom i zdrojom obživy, otcom a matkou spolu. Boli to práve ľudia lesa, drevorubači a uhliari, ktorí začali meniť tvár kraja, až po nich prišiel sedliak so salašom, ovcami. Priemysel, ktorý v 19. storočí zabúchal aj na brány Malohontu, maše a hute, taviace pece, to všetko každodenne spotrebúvalo štósy dreva v rôz-

ných podobách, najmä v podobe dreveného uhliar. Založiť uhliarsku miľu, vypáliť v nej kvalitné drevené uhlie, to bolo umenie a furman zasa vozil uhlie z Hlbokého do hnuštianskej maše alebo aj ďalej, ak bolo treba. Bol jediný pohyblivý medzi usadlíkmi, bystrý a svetaskúsený nositeľ informácií.

Nový Klenovec, o ktorom bude reč, vznikol zo spo-

Zvyky a tradície minulosti

Ľudstvo si odpradáva každodenný život naplnený prácou a zaobstarávaním obživy spestrovalo sviatočnými chvíľami. Popri bežnom živote ľudia mali radi aj život hraný, štylizovaný, kde slovo nahradila pieseň a skutočnosť fantázia. Prvky divadelného prejavu sprádzali pohanské obrady rovnako ako tie, ktoré prinieslo kresťanstvo. S radosťou a nádejou očakávanú jar symbolizoval rituál vynášania zimy z dediny. Zimu, v prenesenom význame smrti, prípadne smrteľnú chorobu bod, predstavovala figúra ženy alebo muža,

ktorá bola pripevnená na palici, bola zo slamy a ľudia ju obliekli do starých šiat. Mládež nosila figúru po celej dedine a nakoniec ju spálili a hodili do potoka. Sprievody dievčat s postavou nazývanou Morena, ktorej sa v niektorých lokalitách vravelo aj Smrtka, alebo Kysel, spievali rôzne piesne, aby im spev vydržal cez celú dedinu a kamsi do poľa k potoku.

(Čerpané z knihy Rastislavy Stoličnej – Micolajovej **Slovenský rok**)

V Klenovci sa tento zvyk - obrad nezachoval. V našom okrese, dodnes zachovávajú

chodenie s Morenou v obci Striežovce a koná sa tak podľa starých zvykov každú smrtnú nedeľu, tento rok to vychádza na dvanásteho marca.

Morenu nazývajú Marienka. Pri vynášaní Marienky spievajú:

„Hoj Marienka hoj, kde ťa tanesiemo, talov na Držkovce, na prašivie ovce, zimu, zimu, tanesiemo, leto, leto prinesieme, hoj Marienka hoj.“

Toto spievali – opakovali až kým neprišli k potoku, podpálili slamenú hlavu, ktorú preskakovali a vhodili

do vody.

(Z výskumu pri p. Palicovej zo Striežoviec)

V iných oblastiach sa spievala pieseň:

„Vyniesli sme Morenu zo vsi, priniesli sme máj nový do vsi, posejeme sūržicu z ovsí...“
Na kvetnú nedeľu, týždeň pred Veľkonočnou nedeľou, prinášali leto, chodili spevom po dedine. Na zelených konárikoch mali farebné stužky, niekde i zdobené vyfúknuté vajíčka.

(sz)

Kreslíla: Monika Recsková

REALITY SHOW

alebo

Ukáž, čo je pravda

Vážení čitatelia,

možno už aj Vás zachvátila vlna reality show na Slovensku. Je to úplne normálne, pretože všade na svete sú tieto programy populárne. Kultúrne využitie, ktoré nachádzame u nás v rôznych manželských zámenách, u superstars, u dievčat za milión a hlavne v pozorovaní nových „živých ľudí“, to všetko je teraz na dosah našich obrazoviek. V priamom prenose môžeme sledovať ich správanie skoro 24 hodín denne - no nie je to skvelé? Veľa muziky za málo peňazí. Momentálne majú reality show najväčšiu sledovanosť a preto sa nemôžeme čudovať, že všetky dotácie putujú na ich podporu - na iné programy už nevydá... Pôvodné divadelné hry, rozprávky, televízne inscenácie a iné slovenské kultúrne výtvory už dnes nie sú v móde a preto sa ich už asi ani nedočkáme. Treba kráčať s dobou, nasledovať asfalt... Veď čo môže byť zaujímavejšie, ako pozorovať rodinku, ktorá presne vie, o čo na Slovensku ide. O popularitu a peniaze. Treba si na rovinu povedať, že reality show je veľmi lukratívny biznis - zarobia si speváci, porota, televízia, mobilní operátori a mnoho iných. Nedávno sme sa smiali na vtipе o Škótovi, ktorý by si nechal pre peniaze aj koleno vrtať. Škótsko už zavítalo aj na Slovensko. Okrem kolena si necháme prevrtať aj celý byt, aby bolo kde kamery umiestniť, odborníkom prenecháme svoj image a naučíme sa tváriť, že toto je realita. Problém je len v tom, že pozorovaný objekt by nemal vedieť o tom, že ho niekto pozoruje. Akú realitu budeme vnímať? Iba takú, akú chcú, aby sme tak videli.

Pri písaní tohto článku, som si dovolil vymyslieť vlastnú reality show. Nech aj my, v Klenovci, máme svoju. Pôjde o takzvanú **Klenovec hľadá stretnutie za milión**. Zoznamovaciu show, v ktorej budú súťažiť dvojice pod drobnohľadom kamier. Dvojice sa nesmú poznať a mali by byť opačného pohlavia. Záujemcovia nech nám napíšu, s kým by sa chceli v Klenovci zoznámiť a prečo. Prvá cena je účinná

Klenovčania - priekopníci nemého filmu na Slovensku

Dokumentárny film

V čase, keď Pavol Jamriška prepisoval divadelnú hru Ferka Urbánka *Stridža spod Hája* do filmovej podoby, Ján Barto nezaháľal a začal pripravovať dokumentárne filmy, ktoré by krajanom v Spojených štátoch a Argentíne ukázali skutočný život na Slovensku. A tak začal filmovať udalosti, ktoré sa práve vtedy odohrávali v okolí Klenovca.

Začiatkom roka 1922 dokončil film *Jarmok v Klenovci*, v ktorom zachytil veľký dobytčí trh, ktorý býval v Klenovci každý rok. Ukázal chlapov, ktorí si plieskali dlaňami pri jednačke, mládenčov kupujúcich medovníkové srdcia a šantiace deti.

Ďalší materiál pre film sa mu naskytl v neďalekej Kokave, kde českí učitelia chystali športovú slávnosť a tak vznikol dokument *Sokolský zlet v Rimavskej Kokeve*, v ktorom okrem cvičenia jednotlivcov a skupín nafilmoval dievčatá v slovenských krojoch a ľudovú zábavu.

Okrem týchto pomerne dlhých filmov urobil aj navzájom nesúvisiace zábery miestnych zaujímavostí - niečo ako spravodajské filmy a tiež zábery jednotlivých hercov, aby mohol posúdiť ich fotogenickosť pre film *Stridža spod Hája*.

Tretím Bartovým dokumentom bol film *Zjazd legionárov*

v *Rimavskej Sobote*, ktorý ukazuje celý rad vojenských rovnošiatach a vyznamenaní. Podľa filmového historika Ivana Rumanovského tento dokument nedosiahol úroveň predchádzajúcich. Ako v časopise *Film a divadlo* v roku 1958 napísal: „Bol popisný a hoci sa v mnohých záberoch prejavil Bartov filmársky cit najmä v detailoch charakteristických tvári, skupinky boli meravé, s vymeľovanými nervóznymi pohybmi. Ani sprievod sa nevydaril, podchvilou niekto zaškúľil na kameru, čo film veľmi znehodnotovalo.“

Spomínané dokumentárne filmy dal Barto vypoľovať vo Viedni, ale kópie pre kiná nechal urobiť. Snímky mali

úspech iba tam, kde sa nakrúcali a kde sa ľudia v nich poznali.

Keď Ján Barto po dokončení hraného filmu *Stridža spod Hája* odišiel do Argentíny, zobral so sebou aj svoje dokumenty. Až tu, ďaleko od vlasti, ľudia plne ocenili jeho snahu a prejavili mu vďaka za to, že mohli vidieť rodné hory, známe miesta a ľudí ku ktorým patrili.

Ján Barto chcel nakrúcať aj ďalšie filmy. V Južnej Amerike chystal pre Slovensko cestopis. Neumožnila mu to však zákerná choroba, ktorej podľahol. A tak prvý slovenský dokumentarista už svoju vlasť viac nevidel.

(bh)

Sústredené úsilie vidno na tvárach účastníkov workshopu pri dekorovaní veľkonočných vajčiek

Maľovanie vajčiek

Vo štvrtok 10. marca zorganizovali Gemersko-malohontské osvetové stredisko v Rimavskej Sobote a Miestne kultúrne stredisko v Klenovci tvorivú dielňu **maľovanie veľkonočných vajčiek** za účasti desiatich záujemcov, ktorí sa pod vedením odbornej lektorky učili dekorovať vajčká voskovou technikou. Účastníci dielne zvládli túto techniku výborne, o čom svedčili aj ich hotové dielka.

Ďakujeme organizátorom a želáme im veľa podobných úspešných aktivít.

(sz)

kovanie v talkshow *Pošta pre Teba*. Vysielanie začne na klenovskom infokanáli za predpokladu, že nájdeme niekoho, kto splní naše podmienky.

Prajem príjemnú zábavu pri sledovaní našej televízie.

(maio)

Vážení občania,

ak máte nejaké pripomienky k obsahovej stránke, alebo vám nejaké informácie v mesačníku chýbajú, svoje postrehy a informácie odovzdajte redakčnej rade v kancelárii OZ RODON v suteréne kultúrneho domu.

Svoje príspevky do Klenovských novín doručte najneskôr do 10. dňa v mesiaci.

Redakčná rada

ŠPORTOVÉ OKIENKO

Badminton

Po minulomesačnej odmlke o populárnom badmintone, ktorý je v našej obci športom číslo jeden, sme sa v tomto čísle rozhodli dohnať tento dlh a zahrnieme vás informáciami za mesiace február a marec.

Február sa začal víťazstvom mladších žiakov TJ Družstevník Klenovec. Tento turnaj sa konal v Hrachove 4. februára, v ktorom si zmerali sily žiaci z Klenovca a Hrachova. Vedúci obidvoch tímov už dopredu vyhlásili, že aj keď zvíťazia, tak na majstrovstvá oblasti skupiny „Východ“ nepocestujú. O osude zápasu sa vždy rozhodovalo v zmiešanej štvorhre. A tak tomu bolo aj tento rok. V rozhodujúcom dueli zvíťazil pár Dominika Rebová – Peter Ulický (Klenovec) nad dvojicou J. Hrivnák – Kýpetová (Hrachovo) 2:1 na sety. Konečný výsledok: Hrachovo – Klenovec 3:4.

Ďalším významným turnajom v mesiaci február boli Oblastné majstrovstvá, ktoré sa uskutočnili v Košiciach. Po dlhoročnej prestávke

Viacboj žiakov základných škôl

Žiaci prvých až štvrtých ročníkov Základnej školy V. Mináča sa 2. marca zúčastnili na okresnej súťaži *Zimný viacboj všestrannosti* v Rimavskej Sobote. Naši šiesti reprezentanti sa v silnej konkurencii nestratili a dosiahli vo svojich kategóriách nasledujúce umiestnenie:

- II. miesto Korinka Slatinská (1. ročník)
- III. miesto Viktória Brndiarová (2. ročník)
- IV. miesto Andrej Bútor (2. ročník)
- IV. miesto Patrik Šimonič (3. ročník)
- VI. miesto Lýdia Turoňová (1. ročník)
- VI. miesto Simona Kožiarová (4. ročník)

Ďakujeme malým športovcom za dobrú reprezentáciu školy.

M. Trnavská

sa rozhodol Družstevník Klenovec zmerať svoje sily s ostatnými družstvami a to v tomto zastúpení: R. Kaštan, G. Štefániková, I. Rosiarová a cestoval s nimi aj žiak M. Benco, ktorý ešte nedosahuje výkonnosť dorastencov. Žiaľ TJ Družstevník Klenovec bol oslabený o zranenú K. Zamborovú, ktorá bola po operácii meniska a chorú V. Ďuríkovú.

Stretnutia družstiev sa hrajú na sedem zápasov. Klenovčania však už od začiatku prehrávali 3:0, keďže nám chýbal kvalitný hráč do dvojhry a štvorhry chlapcov. S družstvom BC Prešov, ktoré sa stalo absolútnym víťazom oblastných majstrovstiev, sme prehrali 6:1, kde jediný bod získala G. Štefániková. Tá zvíťazila nad aktuálnou „rebríčkovou“ jednotkou Z. Orlovskou. V ďalšom súboji vyhrali Klenovčania nad ATÚ Košice 4:3 v boji o druhé miesto a v postupe na majstrovstvá Slovenska podľahli Lokomotive Košice 3:4.

V nedávnej minulosti sa uskutočnila aj Veľká cena Trenčína, ktorá neskončila podľa očakávaní Klenovčanov. Z Klenovca startovala G. Štefániková a R. Kaštan. Gabika skončila ako tretia a šťastie sa neusmialo ani na R. Kaštana, ktorý podľahol Trenčanovi Kohútovi. Hráčom sa nedarilo ani v párových disciplínach.

Pre zaujímavosť prinášame aj počet odtrénovaných hodín od začiatku sezóny (t. j. od septembra až po február). Najvyššou tréningovounosťou sa môže pochváliť N. Lichancová, ktorej účasť na tréningoch zatiaľ dosahuje 167 hodín. Za ňou nasleduje R. Kaštan so 164 hodinami, D. Rebová so 143....

Námaha za touto „makačkou“ sa odzrkadľuje aj na ich výkonoch, za ktoré sa rozhodne nemusia hanbiť. Prajeme im veľa šťastných úderov do blížiacich sa majstrovstiev.

(kcz)

Zimná príprava futbalistov

Futbalové družstvo dospelých začalo prípravu na jarnú časť V. futbalovej ligy ročníka 2004/2005 15. januára stretnutím hráčov a realizačného tímu v telocvični Základnej školy V. Mináča.

V prvej časti prebiehala príprava v cykle utorok - štvrtok - sobota, pričom tréningy v utorok a vo štvrtok sa konali v posilňovni fitnesscentra alebo vonku so zameraním na získanie sily a vytrvalosti a sobotňajší tréning v telocvični bol zameraný na rozvoj výbušnosti,

časne rozlúčil Vladimír Parobek, ktorý nastúpil na základnú vojenskú službu. Káder pred jarnou odvetnou časťou tvoria:

- brankári Pavel Hruška a Igor Hruška
- obrancovia Martin Parobek, Milan Boháčik, Pavel Valent, Ondrej Hrivnák,

Pohľad na snehom prikrýte ihrisko nenasvedčuje, že o týždeň začínajú majstrovské boje futbalistov.

obratnosti a orientácie na malom priestore. Súčasťou prípravy bolo krátke trojdňové sústredenie v termíne od 18. do 20. februára v domácich podmienkach. V dvojfázovom tréningu počas sústredenia naberalo mužstvo kondíciu v okolitých náročných terénoch, pretože nepriaznivé poveternostné podmienky neumožňovali začať technickú prípravu s loptou.

Nepriazeň počasia spôsobila, že v doterajšom priebehu prípravy odohralo mužstvo iba dva priateľské zápasy – účastníkovi IV. ligy, mužstvu CSM Tisovec, sme podľahli 2:0, v stretnutí so susednou Hnúšťou sme boli úspešní a zvíťazili sme 4:3.

Káder mužstva sa ani napriek snahe výboru o jeho posilnenie počas zimnej prestávky nerozšíril, ale naopak s mužstvom sa do-

- Pavel Hruška, Roman Bálint
- záložníci František Zemanovič, Marek Medveď, Richard Bálint, Viktor Kasáč, Peter Benco, Miroslav Figuli
- útočníci Maroš Hruška, Pavel Jáchim, Roman Garlaty a Radoslav Bazalik.

Trénerom mužstva je Jaroslav Benco.

V prvom kole jarnej časti V. ligy privítame v nedeľu 27. marca na domácom ihrisku futbalistov z FK Radzovce, ktorým sme na ich ihrisku v jesennej časti podľahli 6:1 a máme im teda čo oplácať. Dovtedy bude príprava prebiehať podľa pôvodného plánu a v jej rámci absolvujeme ešte dva prípravné zápasy - so susedným FK Kokava nad Rimavicou a s FK Jesenské.

Pavel Ďurík

GRANTOVÉ VÝZVY

- Grantová schéma pre malých a stredných podnikateľov v cestovnom ruchu – komponent 1
- Grantová schéma pre neziskové organizácie s aktivitami v cestovnom ruchu –komponent 2

Uzávierka 2. mája 2005, informácie www.nadsme.sk

- Spoločný fond malých projektov – cezhraničná spolupráca s Maďarskom

Uzávierka 25. apríla 2005, informácie www.rrars.szm.sk

- Šanca pre váš región – podávanie žiadostí pre banksobystrický kraj od 1. júla 2005

Školenia

- vypracovanie projektov pre Eurofondy, 6.4.2005 v Žiline, poplatok: 2.900.- Sk

Nahlásiť sa treba do 30.3.2005 na t.č. 0905219286 – európske vzdelávacie centrum Banská Bystrica

FS VEPOR

Vážení občania,

členovia folklórneho súboru VEPOR sa na obracajú na vás s prosbou o darovanie krojových súčastí, odevu, pokrovčekov, ...atď. Ide nám tiež o zachovanie výšiviek, podľa ktorých by sme mohli vyhotoviť nové súčasti krojového vybavenia súborov.

Taktiež vás prosíme o informácie ohľadom tradičnej ľudovej kultúry, zvykov, piesní, starých záznamov, fotografií odevu.

Budeme radi, keď nám pomôžete spracovať a uchovať materiál pre ďalšie generácie.

Informácie nám môžete odovzdať v kancelári miestneho kultúrneho strediska, alebo občianskeho združenia RODON. Tiež budeme radi, keď vaše spomienky, či piesne budeme môcť natočiť na magnetofónový záznam, ktorý bude slúžiť pre ďalšiu prácu s deťmi a mládežou.

Ďakujeme a tešíme sa na spoluprácu s Vami.

Vedenie FS VEPOR, tel. 0904 875 368

©Viera Ďuríková

Zlepšime všetko okrem značky

**Spoločlivo
Efektívne
Rýchlo**

**Vinclav
Igor
Spraví vaše AUTO**

Igor Vinclav
Železničná ul.
981 01 Hnúšťa
tel.: 047/5423776

INZERCIA

Cenník za uverejnenie inzerátu (nie grafické stvárnenie):

- riadkový inzerát do 200 znakov **30.- Sk**
- plošný inzerát
  - + 1/1 stránky **750.-Sk**
  - + 1/2 stránky **400.-Sk**
  - + 1/4 stránky **220.-Sk**
  - + 1/8 stránky **130.-Sk**
  - + 1/16 stránky **70.-Sk**